

zdravju ugodnega? zakaj pa ne tudi kašlja ali kihanja, ki izvira iz nahoda, in je tedaj znamenje bolehoti? Ali mar zato, ker izhaja iz glave, najimenitnejega, najbolj božjega dela človeškega telesa, v katerem ima sedež naš um? Ali morebiti samo zato, ker zdravo kihanje ni znamenje bolézni itd.“

Znamenita je tudi še povest Rabinov. Pravijo namreč, da so imeli ljudje v začetku sveta bolezen, Askera *) imenovano. Ta je najpervo otroke napadala, pozneje pa tudi odraslene. Tako huda je bila, da so vsi bolniki — silno kihaje — umerli. Zavoljo tega so takim bolnikom, in od tistihmal sploh vsakemu, ki je kihnil „Rephua Jehova“ (reši, Jehova) rekli. Za to boleznijo je, kakor se misli, tudi Absolonov sin Ahitofel umerl (2. Sam. 17, 23).

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Ljubljane. Obnašanje šolske mladine višjih gimnazij v Ljubljani in v Novem mestu, potem nižje realke, ljudske glavne šole in dekliške šole ljubljanske preteklo šolsko leto, leži natisnjeno pred nami v letnikih in v perióhah. Kar pa zadeva obnašanje učencov mestne šole pri sv. Jakobu **) potem farnih šol pri sv. Petru in v Ternovem, nam je po prijaznem priobčenju dotičnih gospodov učiteljev znano.

Naj nam bo dopušeno, nekoliko obširneje v vse te šole pogledati.

1. Ljubljanska višja gimnazija. Letnik (program) teh šol, v katerem letos namesti kaj drugega novega nahajamo v „Novicah“ že pohvaljeni stari govor patra Abrahama a Santa Clara, nam naznanja, da v osmerih, ali prav za prav deveterih razredih (1. razred je zavolj prevelike množice učencov razdeljen v 2 verstnika) je učencov bilo v začetku leta 503, konec leta pa 484; med njimi so bili 4 privatisti; memo leta 1856 jih je tedaj to leto 44 več bilo. — Po véri so bili učenci vsi katoličani; po narodu jih je bilo 403 Slovincov, Nemcov 78, 1 Horvat in 2 Italijana. Skoda, da letnik ne razkazuje rojstnih krajev učencov, ker bi se razvidila potem statistična razmera med učenci posamnih okrajev naše domovine, namreč med Gorenci, Dolenci in Notranjci. Učilo je zapovedane nauke z vodjem vred 15 učencov, med katerimi jih je šest slovenščino razlagalo. Prostih 11 naukov je učilo 9 učencov.

Ljubljanska gimnazija je bila odnekdaj s štípendijami obilno obdarovana. To leto je prejelo, in to pervega pol leta 88 učencov 2812 fl. 19½ kr., drugoga pol leta pa 90 učencov 2921 fl. 34½ kr. štípendij. Razun tega je bila še Engelmanova štípendija z 18 gold. razdeljena med 3 uboge učence. Vse štípendije so dale tedaj učencom 5751 fl. 54 kr. podpore. V Alojzjevišču je bilo 33 učencov z vsem preskerbljenih. Tu je po naredbi milostljivega gosp. kneza in škofa 14 učencov 2. gimn. razreda tudi šolske uke domá dobivalo po načertu za javne gimnazije vpeljanem.

Podpornica, na tej gimnazii leta 1856 ustanovljena, izkazuje to leto 453 fl. 55½ kr. K temu številu so premožnejši učenci sami 58 fl. 3 kr. pripomogli. Teh dnarjev se je izdajalo za šolske pripomočke, za podpore v bo-

leznih itd. 55 fl. 33 kr. Tudi 1 zemljo-odvezna obligacija se je kupila s 44 fl. 40 kr. Ostalo je tedaj v podpornici 353 fl. 42½ kr.

Po postavi morajo sinovi premožnejših staršev, in učenci, kateri slabo napredujejo, šolnino plačevati po 6 fl. za pol leta. Ta je dala 3054 fl. Vpisnine morajo plačati učenci, kateri na novo v gimnazijo pridejo, po 2 fl., ta je dala 250 fl.

Pomočki za uk so učencem bili: 1) c. k. biblioteka, ktera je štela konec leta 1856: 32.001 bukev, 2036 vezkov, 545 listov, 207 zemljovidov in 32 plánov; 2) gimnazijalna biblioteka, ktera je štela konec šolskega leta 1857, 603 del v 791 bukvah in 87 vezkih, potem več atlantov, zemljovidov, risanj, muzikalij itd.; 3) fizikalni kabinet; 4) naravoslovno-kmetijski kabinet. Ta dva kabineta sta prejela to leto več lepih podarjenj; 5) botaniški vert in 6) deželni muzeum.

V vseh razredih se je to leto 26 učencov izvrstno obneslo, ki so bili s poslavitvimi darili počasteni. Med temi je bilo 12 Gorencov, 7 Dolencov, 3 Notrančanje, 3 Ljubljancanje, 1 Avstrijan. Za temi je bilo na celi gimnazii še 66 družih učencov zavoljo prav dobrega uspehovanja slavno imenovanih. Radi bi tudi té po njih národnosti razšteli, pa letnik je ne naznanja.

Novičar iz raznih krajev.

Presvitli Cesar so po svojem potovanji na Ogerskem v pondeljki prišli nazaj v Laksenburg. — C. k. ministerstvo nauka je že razglasilo novo osnovo živinozdravilskih in podkovijskih učilnic. — Kakor se sliši, bojo kmali po vsem cesarstvu namesto cesarskih okrajnih zdravnikov po deželi občinski ali srenjski zdravniki (Communalärzte) vpeljani; na Českem se bo najprej vpeljala ta nova naredba. — 16. dan t. m. je svitli nadvojvoda Maksimilian, deželni poglavar Beneško-Lombarškega, s svojo gospó v Benetke prišel in kaj slovesno sprejet bil; tudi v Milani delajo že velike priprave zato. — V Banatu so pridelali letos čez 2 milijona vagánov pšenice in sicer tako jeklene, da vagán vaga 89 do 90 funtov; cena je že sedaj padla na 3 fl., pa bo še bolj. — Po dunajskih novicah se pričakuje prepoved, da se psi ne bojo smeli v gostivnice jemati. — Torbica političnega novičarja je danes zlo prazna. Kar je moldavo-vlaška homatija tako nenadoma rešena bila, nimajo politikarji dosti kramljati. Govorí se sedaj — morebiti le da je kaj govoriti — da ne bo celó nobenih volitev več v Moldavi in Valahii, in da združenih šest vlad s turško vred bode osnovalo tema deželama novo vladijo. Pravijo, da francozki vladi ni več mar za zedinjenje teh dveh knezij. Res čudne so vse te novice! — Po „Oest. Corr.“ je tudi avstrijska vlada o moldavo-vlaških zadevah popolnoma edinih misel z francozko. — V Parizu je bilo unidan slovesno posvečevanje cesarskega poslopja „Loure“ (Lover) imenovanega, ktero je že francozki kralj Franc I. zidati začel, so zidali za njim mnogi francozki vladarji, in ga je sedaj cesar Napoleon dodelati dal. Napoleonu je to poslopje, za ktereга dodelanje so v poslednjih 5 letih 36 milijonov frankov potrosili, tako pri sercu, da je ob posvečevanju sam očitno govoril. Zvečer je bila obed, h kateri je bilo povabljeno 470 gostov, večidel delavcov. — Avstrijska vlada mora vsako leto za svoje dolgove 77 milijonov gold. in pol činža plačevati; ker ima naše cesarstvo 40 milijonov duš, pride na enega človeka od tega činža 1 fl. 56 kr. Francozka država s 36 milijoni prebivavcov plačuje od svojih dolgov vsako leto 92 milijonov gold. činža; tedaj pride od tega na enega človeka 2 fl. 33 kr. Angleška vlada z 21 milijoni prebivavcov plačuje za svoj državni dolg vsako leto 285 milijonov gold. činža; tedaj pride tukaj na vsacega človeka 13 fl. 35 kr.

*) Ali se ne vjema ta beséda z gerško *ἀσκαρις*, ki pomeni gljista? In ali ni tu omenjena bolezen Askera kaka bolezen, ktera je o svojem času, kakor se dá misliti, ljudi enako morila, kakor v starih časih gobovost, pozneje kuga, še pozneje kozé, potem mačuh ali tifus, in s tem vred današnje dni kolera? Sej vé in pozna že vsaka mati, kdaj je otrok gljistov: nos si mane, ker ga serbí, in če koga nos serbí, tudi kiha.

**) Ako pogledamo katalog te šole, najdemo v nji učence iz vseh krajev naše dežele, tedaj ne samo mestne otroke; po tem takem gré ti šoli po pravici ime verstnice (Parallellclasse) glavne ljudske šole.

Vred.